

Népviselő Uszódon

Sok minden szóba került már az uszódi népviselettel kapcsolatban, de biztosan van még olyan dolog, amely az idő múlásával érdekes lehet a számunkra.

Boldizsár Gáborné Sívó Julianna

Most csak egy apró momentumról szeretnék megemlékezni. Két fényképet is találtam ezzel kapcsolatban. Volt egy olyan korszak, amikor az ünnepélyesen felöltözött asszonyok a derekukra FEKETE LAKK ÖVET csatoltak a kötőjük fölé.

Ami népviseletünkben a lányok, asszonyok öltözködéséhez is hozzá tartozik az a zsebkendő.

Régi képeken ez egészen nagyméretű, az idő múlásával azonban egyre kisebb lett. Volt idő, amikor nem ismerték a gépi riselinezést, a mintákat ügyes kezű asszonyok varrták ki. Finom öltésekkel készítették, az egész pontosan úgy nézett ki, mintha géppel varrták volna.

A méret kb. 40-40 cm, egészen nagy, gyönyörű, régi motívumokkal hímzett.

Amikor a lányok vasárnap felöltöztek, templomba vagy délután sétálni mentek a faluba, a Dunára (ez egy program volt a számukra), nem hiányozhatott a kezükből a zsebkendő, egy szál virággal, rozmaring szállal. Az én édesanyám úgy ment a templomba, hogy a zsolttárra egy szép új zsebkendőt rakott és ezt vitte magával.

A táncosok kezébe is megfigyelhetjük a cifrára kivarrt vagy riselines zsebkendőt, amit vagy a kezükben tartanak vagy a kötő derekához tűznek.

A zsebkendőnek a házasulandók között is volt jelentősége. Amikor egy fiú megkért (eljegyzett) egy lányt, akkor „jegykendőt” kapott ajándékba. Ebbe egy bársonykendőt hajtogatott, ezt a vőlegénynek adták. Ha

a házasság nem jött létre, vissza kellett adni a lányoknak.

Sánta Mária és Fekete Ignác

- Samu Sándorné -

akár az orja levest.

Hozzávalók:

1 db jószágrépa, füstölt vagy sózott hús, 2-3 szál sárgarépa, 1 kg burgonya, 1 nagyobb fej vörshagyma, zsir, törött paprika.

Elkészítése:

Az összevágott húst előző este leáztatjuk hideg víz-

ben, hogy az ellepje.

Másnap megtisztítjuk, felkockázzuk a sárgarépát, burgonyát, egy táliban félretesszük. A jószágrépa egy másik táliba tisztítás után szeletekre vágjuk.

Egy nagyobb lábos kikenünk fagyos zsírral.

A kockára vágott vöröshagymát zsíron megdinszteljük, megsózzuk törött paprikával. Félre tesszük. Kezdődhet az étel összerakása! A zsíros lábos aljára helyezzük a jószágrépa felét, erre a kiáztatott hús kerül, majd beborítjuk a jószágrépa másik felével. Ráöntjük a rántást, majd annyi vízzel öntjük fel, hogy több, mint feléig ellepje. Már tehetjük is a tűzhelyre! Amikor a hús kezd puhulni, ráöntjük a sárgarépát és a krumplit is. Így főzzük tovább, gyakran megkeverve. Jó, ha burgonyából a szétfővőt választjuk, így, mire a hús elkészül, a kevergetés hatására, a zöldségek is egyenletesen összekeverednek. Az étel sűrűségét a benne szétesett krumpli adja. Ízlés szerint sózhatjuk.

Ez egyáltalán étel, puha kenyérral fogyasszuk!

- Vörös Zoltánné -

A vállalásunknak megfelelően (jubileumi év) az Uszódi Krónika 2018 márciusában jelenik meg utoljára a „jelenlegi” tematikával és gyakorisággal. A szerkesztők Uszód település értékeinek, hagyományainak, régi eseményeinek, történéseinek összegyűjtését továbbra is szívügyüknek tekintik. Az Uszódi Krónikát az eddigi 2 hónapos gyakoriságtól eltérően ritkább kiadás mellett, szerkesztésében megváltozva ugyan, de folytatni szeretnénk. A szerkesztők továbbra is kéri a lakosság segítségét. Uszód Község Önkormányzata nevében köszönjük a szerkesztőknek Uszód község újratelepülésének 300 éves évfordulója méltó megünneplése érdekében végzett kiemelkedő munkáját.

Szerkesztésben részt vettek: Szabóné Kovács Teodóra Krisztina, Kéri Benedek Atanáz, Vörös Zoltánné, Samu Sándorné, Szijártóné Samu Erna, Filus Angelika Erzsébet, Kiss Péterné, Nyaka Erika, Bedi Gyula

Uszód történetéből

AZ USZÓDI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Lelkipásztori helyzet

Az első búcsú egyben szentatyánk, IX. Piusz pápaságának 25 éves évfordulója volt, 1871. június 16-án: kettős ok az örvendezésre. A templomot virágoskertté változtattuk és tarackokról is gondoskodtunk, hogy üdvölvésekkel fejezzük ki örömünket. Az ünnepi istentisztelet hazai szokás szerint sátor alatt megtartott jó hangulatú ebéd követte. A mézeskalácsosok sem maradtak el, akik számára a községi előjárósággal egyetértésben az iskola előtti tágas tér lett kijelölve. Az uszódi búcsú a kedvező dátum és a népünk igazán magyaros és barátságos vendégszerete miatt a leglátogatottabb búcsú lett a környéken, bár a második alkalommal (1872-ben) a pataji vásár miatt kevesebben voltak.

1871-ben összeírást készítettünk: a katolikusok száma 445 lélek. A 108 párból 12 vegyes házasság. Ágyasságban (élettársi kapcsolatban) három pár volt. Ez évben volt 360 gyónó és 60 iskolás. A délelőtti istentisztelet ideje vasárnap és ünnepnapokon 10 óra, hétköznapokon télen és ősszel 7:30, tavasszal 7, nyáron 6 óra. A délutáni istentisztelet mindennap 3 órakor volt. Négyszer egy évben (karácsony, húsvét és pünkösd napján, valamint a búcsú napján vesperást tartottak, a keresztjáró napokon helyi körmenetet végeztek, úrnapján és Nagyboldogasszony ünnepén pedig Kalocsára vonult a körmenet.

Az első évek egyéb eseményei

1871-ben elkészült az istálló, a rákövetkező évben a sertés- és tyúkólak, valamint a kövezett járdák. A régi temetőt gyümölcsfákkal ültettük be, a plébániához tartozó 7 hold földnek a két út melletti részére pedig szilvafákat telepítettünk. Megválasztottuk az egyháztanácsot és az iskolaszéket, valamint a ként gondnokot: Takáts Pált és Vass Imrét. A harangozóknak megválasztott Sajer János 17 Ft fizetése mellé kapott páronként egy finak (10 itce, kb. 8-9 liter) búzát és versenként 8 krajcárt. A plébános javadalma évi 1312 Ft-ot tett ki (a főkapitányi pénztárból 500 Ft, párbéreként befolyó 400 Ft, a plébániai 7 hold föld jövedelmeként 164 Ft, 8 öl lágó és négy öl kemény tűzifa 136 Ft, stólaris jövedelmeként 76 Ft, hat napi munka 12 Ft értékben).

1872-ban közösségünk jámbor tagja, Osztabányi (Takács) János 400 Ft-ot ajánlott fel egy Nepomuki Szent János szoborra, mely a pécsi szobrász, Bartalint Mihály által 280 Ft-ért 1873 május 1-re el is készült. A szép vasrácsot Barna Péter kalocsai lakatosmester készítette. Május 18-án került sor a felállításra (Vass Imre gondnok úr közreműködésével) és felszentelésre (Hopf János prépost úr által). A következő évben (1874) egy másik jámbor kezdeményezés volt özv. Takáts Sándornénak egy Mária-szoborra felajánlott 40 Ft-ja, mely után

gyűjtést tartottunk, s így végül 64 Ft-ot tudtunk a nemes célra fordítani. A szobor Innsbruckban készült; december 8-án lett felszentelve.

Horváth Imre további bejegyzései (1875-1882)

1875-ben a minisztériumhoz folyamodtunk segíért partunk megerősítésére, tekintettel az árvíz általi gyakori fenyegetettségünkre. Meg is kaptuk a várva várt segítyt, és el is kezdődött a kőgát építése 200 ölnyi partszakaszon. Június 29-én fogadtuk a minisztériumi vezető emberek látogatását, és 200 terítéses lakoma rendeztetett számukra a Duna-parton. Az év azonban szerencsétlenséget is hozott számunkra. Július 9-én borzasztó szélvész tombolt, mely darabokra zúzta a templom előtti kőkeresztet, határunk nagy részét pedig elverte a jég.

1876 számos szerencsétlenséget hozott: a Duna ezúttal Hartánál törte át a gátat, így házainkban és jószágainkban nem tett kárt, de határunk nagy részében minden őszi vetést megsemmisített. A májusi fagy pedig szőlőinket és veteményeinket tette teljesen tönkre. A legsúlyosabb csapás azonban a többszöri villámsújtás volt. Június 9-én a harangozó háza égett hamuvá, június 27-én reggel fél 4-kor pedig a templomba sújtott: a torony falán keresztül törve utat magának tetemesen megrongálta gyönyörű oltárunkat. Határunkban búzakeresztek kaptak lángra a villámtól, a templom és a plébánia körüli fákat pedig a szélvész fosztotta meg koronáiktól. Idén május elsejétől augusztus 10-ig egyetlen felhőtlen napunk nem volt. Örvendetes azonban Lichtensteiger kanonok úr bőkezűsége, mellyel vigasztalásunkra helyreállította a templom előtti kőkeresztet és oltárunkat is. A főkapitány pedig ígéretet tett, hogy jövőre villámhárítókat rendel templomunk biztosítására. 1878. szeptember 25-én volt az első püspöki látogatás és bérmálás községünkben. Érsek urat ez alkalommal Kubinszky Mihály c. püspök helyettesítette, aki a Vogel-féle Szentek életét ajándékozta könyvtárunknak. 1881-ben Haynald Lajos bíboros érsekünk közbenjárására községünk vásár-és piactartási jogot nyert a minisztériumtól, a községi képviselő-testület pedig az ebből befolyó jövedelmet örök időkre a két egyháznak adományozta vallási és oktatási célra. Az osztalék a felekezetek számára szerint lett megállapítva. Még ebben az évben gyűjtést tartottunk az elavult lobogók cseréjére (37 Ft jött össze). 1882-ben községünk református szülöttétől, Erdős János honvéd hadnagytól három díszes képet kapott ajándékba templomunk (Szentháromság, Pius Madonnája, Magyarország Védasszonya). A templomi szimmetria kedvéért a plébános saját költségen egy Szent József képet készíttetett, pappá szentelésének 25. évében. Az iskola tornyában levő kis harangot pedig lélekharang gyanánt, Szent Mihály arkangyal tiszteletére felszentelve a templom tornyába helyeztette.

- Kéri Benedek, Atanáz atya - plébániai adminisztrátor

FALUNK TÖRTÉNELMÉNEK TOVÁBBI ALAKULÁSA

Történelmünk a II. világháborútól napjainkig

1946-47-ben szálíngóztak haza a hadifoglyok. A kiéhezett emberek mindenféle finom ételről ábrándoztak a fogság alatt, ám amikor végre hazatértek, orvosi utasításra csak lassan volt szabad őket a régi ételekhez, s a normális mennyiségekhez szoktatni.

A háború utáni években igyekeztek a gazdák talpra állni. Ám falunkban is, mint az országban mindenütt, megkeserítették, gyakran ellehetetlenítették előbbre jutásukat, életüket a beszolgáltatások, a „padlássöprések”. A „kulákokat” kitelepítették más házakhoz, vagy hozzájuk telepítették családokat, elvitték az utolsó marék lisztet is. Egy ilyen alkalommal a nagymama /szüle/, miután már könyörgött a rekvirálókknak, de nem hatotta meg őket, azt gondolván, hogy azok elmentek, s nem hallják őt, jól elkáromkodta magát, s kívánta azokat mindenhová. Persze, hogy még meghallották! Azon nyomban börtönbe vitték. A háborúban megbetegedett fia közben meghalt /1951./, de még a temetésére sem engedték haza.

„Miután az állam 1948-ban bekebelezte az iskolákat, 1951-ben az egyházi tulajdonú földterületek következtek. Ám az uszódi reformátusok a legsötétebb nyomorúságban is igyekeztek talpon maradni.”

K É S Z Ö L T

USZÓD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT MEGBÍZÁSÁBÓL

6332 USZÓD VÁROS, ÁRPÁD U. 9.

IMPRESSZUM

FELELŐS KIADÓ, FELELŐS SZERKESZTŐ
BEDI GYULA

2018/2

ISSN 2559-9518

MÁRCIUS

1952. április 2-án ünnepélyesen felkapcsolták a templomba bevezetett villányt.

1955-ben Gál István lelkipásztor 25 éves szolgálat után távozott a gyülekezet éléről. Helyébe „Balogh esperes úr”, ahogy az uszódiai emlegetik, érkezett családjával.

1956-os forradalom emlékét egy boríték hátoldala-lára írt feljegyzése örököltette meg:

„Álmainkban sem mertük volna gondolni, hogy 1956. - igaz fájdalmas áldozatok árán, - de magyar népiünk életében a nagy változások, a nagy fordulatok esztendeje lesz, amelynek következtében könynyebbé válik már-már alig vonszolt magyar életünk! Kishitűek voltunk, Isten megszegyenített bennünket váratlan ajándékaival, hatalmasan cselekedve velünk, úgyhogy az egész világ csodájára lettünk...”   */P.Szabó Barnabás munkája nyomán!*

A faluban forradalmi, fegyveres események nem történtek.

1959. május 24-én ünnepelte megalakulásának 100. évfordulóját az uszódí önkéntes tűzoltó-testület. Ebből az alkalomból díszünnepséget rendeztek a Duna partján. A községi tűzoltóparancsnokot, Ács Lajost, tűzoltóhadnaggyá léptették elő.

Egymást követve 3 termelő szövetkezetet is alakítottak a gazdák. Az első kettőt önszerveződés alapján. A legelső a Zója volt, ezt követte a Dózsa. A szövetkezetbe elsősorban a kevesebb földdel bírók léptek be, hogy egymást segítve jussanak előbbre. 1960-ban agitáltak a következő tsz-be való belépésre. No, ez már nem önkéntes alapon történt! Kevés gazda volt, aki meg merete tenni, hogy ne lépjen be! Nehéz dolguk is volt végig. Még gyermekeik életére, tanulási lehetőségeire is kihatott ez a tettük.

Így alakult meg az Egyetértés Mezőgazdasági Szövetkezet, amelybe beolvadt a még fennálló Dózsa Tsz. Megalakulásától kezdve Holló Máttyás volt az elnöke. Nyugdijba is innét ment.

Bizony nagyon fájt volt, hogy a lovakat, ökröket, kocsikat, földművelő eszközöket be kellett adni a közösbe.

Berán tiszteletes úr 1959-ben költözött a családjával Uszódra.

A hittanoktatás a szocializmus évei alatt sem szünetelt. Az iskola termeit igénybe véve folyt, a konfirmandusok felkészítése a parókia épületében levő tanácsteremben. Így történt ez a római katolikus egyháznál is.

A konfirmálás, az első áldozás, bérmálkozás a faluban ugyan olyan nagy ünnepnek számított, mint régen. A rokonságon kívül a keresztszülőket is meghívták, ebédde!l meg is vendéglétk

1960-ban 1852-en éltünk Uszódon.

A falu lakóinaknak száma a következő években folyamatosan fogyott. Ennek legfőbb oka, hogy ebben a korban alapították Kalocsán is az üzemeket, gyáratk.

1963-as év tavaszán kezdődött az új iskola építése. A szülők és a gyerekek társadalmi munkát ajánlottak fel. Szorgalmasan hordták a téglát a dunai uszályok gomrából s szállították az iskolába. Az édesanyák meszelték ki a falakat. November 6-án

Uszódon ünnepélyesen átadták az 1 millió 400 ezer forintos költséggel épült négy tantermes iskolát.

1966-ban megszűnt a menetrend szerinti hajó-járat, ami nagyon rosszul érintette a falu lakóit. Addig Pakstra vásárolni, Budapestre piacra kényelmesen jártak. Ezzel együtt természete-sen megszűnt az állomásfőnök, Horányi Béla bácsi munkája is.

A fiatalok közül egyre többen tanultak szakmunkásnak, érettségiztek, és voltak, bár még nem olyan sokan, akik főiskola-lára, egyetemre is kerültek. A szakmunkások nagy része a kalocsai üzemekben talált munkát, majd ez maga után vonta, hogy lakni is egyre többen beköltöztek.

1970-ben már 45 az érettségizettek száma. Az egyetemet, főiskolát végeztek 15-en voltak.

Ebben az időben falunkban már csak 1608-an éltünk, 766 férfi, 842 nő. A tanyákon még 49-en.

A termelőszövetkezetben 766-an dolgoztak.

1970-ben 28 házban volt már vízvezeték, 24-ben fürdőszoba is. Villannyal világítottak 438 lakóházban.

1960. és 1970. között 51 ház épült, ám közben megszűntettek 55 db régit.

Az építkezésekhez nagy segítség volt a falunak a tsz dunai sóderkirakója.

Az országban sok felé vitték a fellendülő építkezésekhez innét a kavicsot a termelőszövetkezet traktorai, teherautói.

A kalocsai ÁFÉSZ üzemeltette a boltot, kocsmát, a Nefelejcs presszót, hűsi üzemet, majd cukrász-üzemet. Ezekből a környékre szállították az üdítőt, süteményeket, nyáron az igazi főzött fagyit. Hentesbolt is működött.

Az 1970-es években a falu fejlődésnek indult. Kalocsa—Dunapataj között épült regionális vízmű rendszerből, amelyhez az uszódí vízhalózat is csatlakozott, 1973. őszére folyt a víz. A 13,5 kilométer hosszú vezeték az egész községet behálózza.

Ebben az évben bővítették az óvodát. Új konyháján főztek az iskolásoknak is, ott működött az iskolai napközi otthon is. Micsoda finom bukták, kalácsok készültek ott!

1975-ben még 8 kilométer föld utunk volt. Viszont ebben az évben 2 km járdát építettek.

Bővítették az orvosi rendelőt. Herrmann doktor úr után évtizedekig Dr. Balaton József volt a körzeti orvosunk.

1976-ban az iskolához új tantermeket építenek, befejezik a kultúrház felújítási munkálatait. A padlózatot parkettával borítják. Ezután a lakodalmak nagy részét már itt tartották. Ám felléptek itt budapesti színészek, énekesek, humoristák is. Itt tartották a Nemzeti ünnepet, iskolások szavalóversenyeit, farsangi bálokat, a Tsz zárszámadásait, de nagyobb keresztelőket is.

Felépült a Takarékszövetkezet új épülete a Tabán-ban, melyet átalakítva a mai napig használnak. Ezekben az években készült el az Ifjúsági ház is.

Limpi, Jenki, Ruman zenéjére jó bulikat szerveztek a fiatalok.

A termelőszövetkezet idősek otthonát működtette a Községi Tanácssal együtt a Báthori utcában. Az udvarában fűrészüzem is működött. A tagság-nak a Tsz konyháján főztek.

Beindította mellék üzemágait: a tekercselőüzemet, /a mai központi tér helyén/, az ordással való társulás után az ottani műanyag fröccsöntő üzemet, a géderlaki lakatos üzemet.

Autóbuszos kirándulásokat szerveztek a tagság-nak. Így láthatták az uszódiai a tengert is!

Harkányban üdülőt tartottak fenn, ahová bárki mehetett pihenni. Az akkori Német Demokratikus Köztársaságba vitték a tagokat. Így láthattak világot az uszódiai.

Az új házak építése az 1970-es évek végére úgy fellendült, hogy teljesen új utcát nyitottak, kisajátítva a régi nagy kerteket. Ez a Radnóti utca, amely ösz-szekötí a Báthori a Máttyás királlyal, párhuzamos a főúttal. De így épült be a Hábi-köz és a Bocskai, Báthori utca is.

A falu infrastruktúrája, középületei, templomai folyamatosan újultak a következő évtizedekben. Bevezették falunkba a telefont, a vezetékes gázszol-gáltatás biztosítottá vált, a kábel tévé által addig nem látható csatornák jutottak el az otthonokba. Új óvoda épült, hatalmas sportsarnok, minden utca szilárd burkolatot kapott, s legutóbb megva-lósult a szennyvízhálózat kiépítése is,stb.

A lakosság létszáma mégis egyre csökkent.1980-ban 1458,1990-ben 1250, 2001-ben 1250, 2011-ben 1026, 2017-ben 924 élt a faluban. Egyre kevesebb gyermek élt itt, pl. 2005-ben az iskola 8 osztályában 89 tanuló tanult. Ma már csak az alsó tagozatosok járhatnak Uszódra iskolába. Alig van a környéken munkalehetőség, így érthető, hogy sok fiatal a fővárosban, más nagyobv városokban telepszik le, vagy még távolabbi helyen. A falunk lassan teljesen elöregszik. Ám most mintha több fiatal házaspár telepedne le nálunk kisgyermekkel. Bizakodjunk!

/Korabeli újságcikkek, valamint P. Szabó Barnabás munkájának felhasználásával Vörös Zoltánné/

ra, majd a reggeli fejes elvégzése után visszagyalogoltak Uszódra. Ez nem kis feladat volt, mivel a távolság körülbelül 12 – 13 km-t jelentett. Nap-közben aztán az állatokra a közösen felbérelt gulyás vigyázott. Mellette a szálláscsoport szélén álló házban lakott a csósz, akit szintén a gazdák bíztak meg, feladata az állatok őrzése volt. A gulyás éjszánként a nem használt szállásépületekben aludt. Ősszel, visszahajtották az állatokat Uszódra, ezzel a gulyás munkája véget ért, körbejárta a gazdákat és összegyűjtötte gabonabérét.

Amikor megépültek az istállóépületek mellett a konyhák és szobák, akkor már nem kellett minden nap hazajárniuk Uszódra a fiataloknak sem. Többet tartózkodtak kint, szabad idejükben sokat beszélgettek, kártyáztak, összejártak egymással. Olyan élet azonban, mint Uszódon, sohasem tudott kialakulni Hanyikon, így az mindig is csak tartozéktelepülésként szolgált.

Összeállításom, Bárhth János – Hanyik című írása alapján készült, mely 1970-ben jelent meg az Ethnographia – A Magyar Néprajzi Társaság Folyóiratában Budapesten.

- Filus Angelika Erzsébet -

Paraszti munkák

Kendertermesztés Uszódon

A gazdának úgy kellett elosztani a földjét, hogy minden féle veteménynek jusson. Kellett a gabona-féléknek, hogy ember, állat ne éhezzen. Kellett a zöldségféléknek, hisz itt az öntéstalaj ezeknek kedvezett, amellet ebből árultak a környékbeli, fővárosi piacokon egy kis pénz. De kellett a kendernek is, amiből a paraszt emberek legtöbb viselt ruhája, ág- és asztalneműje, gabonás zsákja, stb. készült. Uszódon két féle módon vetették a kendert. A magnak valót fészekre, a ruhának valót sorra. A magnak való szárát nem dolgozták fel, hanem a mag kinyerése után a kemencében fűtötték vele, mert annak a rostjai túl durvák voltak. A magnak való szárát nem dolgozták fel, hanem a mag kinyerése után a kemencében fűtötték vele, mert annak a rostjai túl durvák voltak. Amikor a szálás kender kb. 2 méteresre nőtt, felnyűtték gyökerestől, a földet lerázva róla. Nagyon vigyáztak, hogy egy fél álljanak a gyökerek.

Kocsikra rakták, majd levítették a Kobolyára. Ott cölöpökből, ágakból mindenki elkerített magának egy rész vizet. Ebbe sorba belefektették a kender kötegeket. A tetejére sarat raktak, hogy a víz ne emelje fel. 2-3 hétig ott áztatták. Eddigre felpuhult, elrohadt a külső zöld héj. Akkor leszedték a raka-sról a sarat, majd miközben bontották a kötegeket, a vízben mosták, rázták, míg csak a rothadt kéreg nélküli fehér szárak maradtak.

Ezt a munkát még jó, meleg időben kellett elvégezni, hiszen a vízben állva kellett dolgozni. A kimosott kendert ismét kocsira rakták, hazavitették. Otthon, az udvaron szellős kúpokba támasztották, hogy száradjon. Eddig általában besegítet-tek a férfiak is a munkákba.

A kender további megmunkálásában már nem volt szerepük. Amikor száraznak ítélte a gazdasszony a szárakat, kezdődött a töretés. Előbb csak durvább eszközzel, a kéreg nagyját, majd finomabb eszkö-zel az apraját is teljesen összetörték, majd kirázták.

A megmaradt rostokat a gerebemben, vagy kender fésűn kellett áthúzgálni. Ezt odacsapva, rántva, elég nagy erővel kellett végezni.

Az első fésülésnél a gerebemben maradt kósból ké-szültek a durvább anyagok, mint pl. a zsákok. Ez nem sok mennyiség lett. „Egyesnek” hívták. Amikor másodsor átrángatták, fésülték a szála-

kat, akkor kapták a szöszt. Ez már finomabb volt, viszont kevés. Ez volt a „kettes”. Ebből szövelték a hamvasokat, élesztős zacskóknak, aszalt gyümölcsnek való ritka szövésű anyagokat.

A harmadik fésülésnél kapták a szálakat, amiből már a pendelyek, ingek, bő gatyák, lepedők, terítők, törölközők, konyharuhák is készülhettek mo-sás, szárítás után.

A kócot, szöszt, szálakat téli esteken fonallá kellett a rokkák, guzsalyok segítségével sodorni. A fiatalabb lányok a kócon tanulták meg a fonást. Ott nem volt olyan nagy baj, ha nem lett egyenletes a szál, hisz zsáknba úgy is jó volt! Ha már ezt be-gyakorolták, fonhatták a szöszt, majd a vászonnak valót. Az édesanya mindig ellenőrizte a minőségi és mennyiségi munkát. Ez a tanulás nem egy télen ment végre, hisz volt akkor is, akinek könnyebb, ügyesebb volt a keze, a másiknak több gyakorlásra volt szüksége.

Télen gyakran előfordult, hogy délelőttönként el-jártak egymáshoz az asszonyok lányaikkal fonni, miután elvégezték a ház körüli tennivalókat. Addig maradtak, míg az estebédet nem kellett feltelni főni, nem kellett a teheneket fejni. Másnap másik házhoz mentek. Egy télen körbeérték a szomszédok, komaasszonyok, rokonok között.

Idős uszódí házaspár rokkával.
Thóth Károly bácsi és Thóth Maris néni

Ilyenkor bezzeg igyekeznie kellett a lánynak a fo-nással, hogy szép is legyen, sok is legyen a fonala, nehogy megszólják az anyját! Ebből a fonálból szö-vették a lányok kelengyéjét

A megfont fonalat ezután hamulúgban mosták, öblítették, majd szárították. Végül gombolyaggá tekerték. Így lehetett a takácshoz vinni, szövetni. Takács Uszódon nem volt, ezért a fonalat Foktőre vitték. A kenderszálakhoz a takácsnál vettek pamutot. Annak beszerzése az ő feladata volt. Azzal együtt szötte aztán. Ha több pamutra is futotta a gazdasszonynak, finomabb kelmék készülhettek, főleg az alsóruházathoz. A pamut gyapotból ké-szül.

A takácsnál a vászon abroszokba piros fonallal „veretőt” lehetett rendelni. Ez lehetett sima csík, vagy a csík mintás. Volt „dupla veretös” terítő is ünnepi alkalomra. Ott a csík vastagabb volt, több piros fonalat használtak a takácsok.

A törölközőknél, konyharuháknál használhattak kék fonalakat is. Amikor a takáctól hazakerültek a vásznak, tekercsben voltak. Elszabták, beszégték, monogramot hímeztek a sar-kába, esetleg csipkét horgoltak, varrtak a törölközők végére, vagy csak kirajtozták azokat. Meg volt a következő téltre való kézimunka a lá-nyoknak, asszonyoknak.

- Vörös Zoltánné -